

Грибовський В.Р.,

магістр

Ткачук В.П.,

к.с.-г.н., доцент кафедри технологій виробництва продукції тваринництва

Федонюк Т.П.,

д.с.-г.н., професор кафедри екології лісу та безпеки життєдіяльності

Житомирський національний агроєкологічний університет, м.Житомир

ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ДУБА ЗА РІЗНИХ СПОСОБІВ СТВОРЕННЯ НА ПОЛІССІ

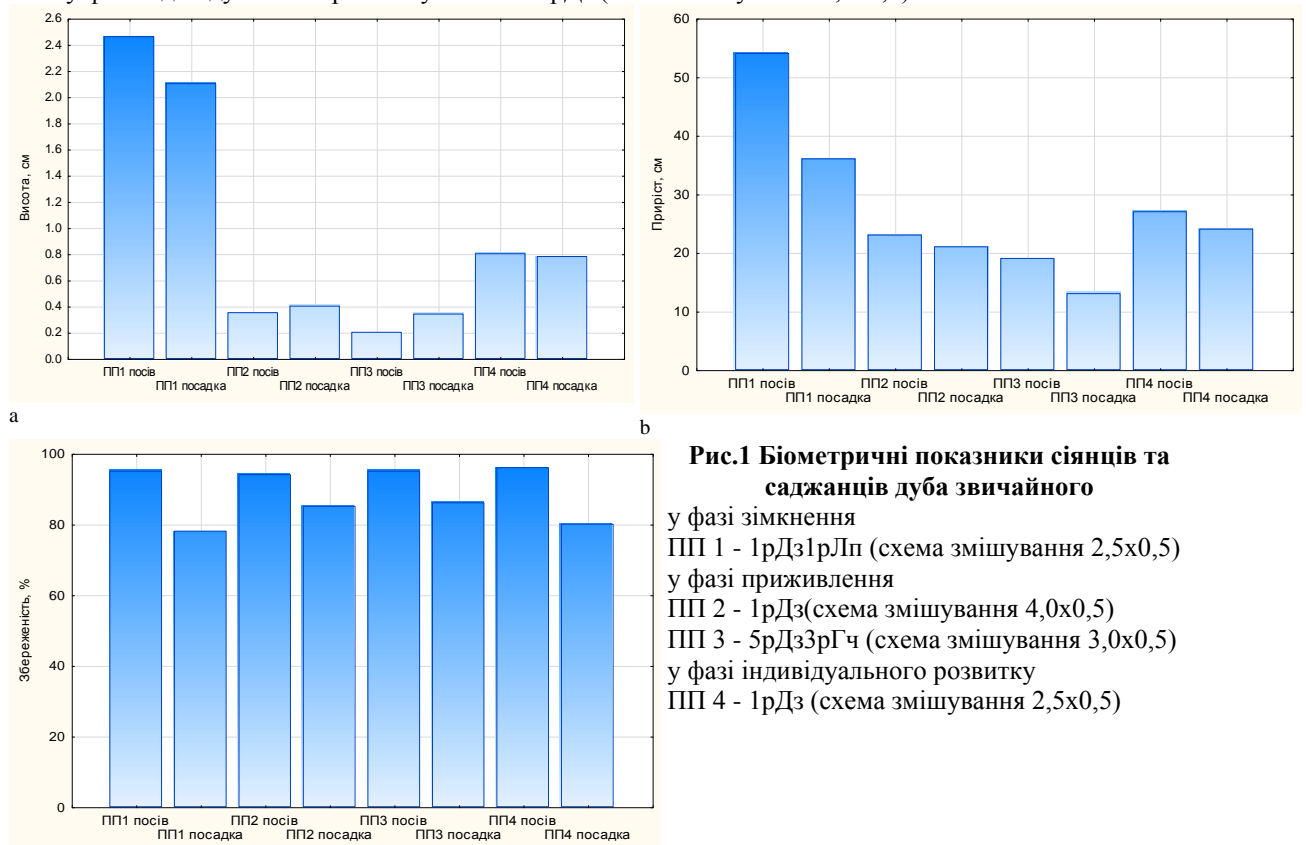
У світлі імплементації в Україні провідних проєвропейських практик окрему нішу займає пан'європейський процес захисту лісів. Після підписання Україною Страсбурзької резолюції S1, проведення моніторингу лісів України набуло не лише регіонального та загальнодержавного значення, воно обґрунтовується і низкою інших міжнародних зобов'язань України. В Україні лісова галузь розвиваються стрімко та швидко. Розвиток цієї галузі конче потребує створення ефективної державної політики щодо забезпечення сталого розвитку лісових екосистем, збільшення лісистості Європи. та України зокрема, до оптимального рівня та підвищення продуктивності лісових культур через застосування низки сучасних науково обґрунтованих методів та способів створення та догляду за лісовими насадженнями.

Спосіб створення – один з визначальних факторів якості майбутніх лісових культур. Одною з провідних порід в Україні є дуб звичайний, площі якого на території Центрального Полісся займають трохи менше 20 %. Ріст та продуктивність лісових культур дуба звичайного залежить від способу створення, і значною мірою, особливо при створенні культур дуба звичайного, має значення спосіб створення. Для більш докладного аналізу результатів ми проаналізували низку пробних площ, де культури створювалися або посівом жолудів або посадкою сіянців, у різних фенологічних фазах, при цьому:

у фазі зімкнення - ПП 1 - 1рДз1рЛп (схема змішування 2,5x0,5),

у фазі приживлення - ПП 2 - 1рДз(схема змішування 4,0x0,5), ПП 3 - 5рДз3рГч (схема змішування 3,0x0,5),

у фазі індивідуального розвитку - ПП 4 - 1рДз (схема змішування 2,5x0,5).

Рис.1 Біометричні показники сіянців та саджанців дуба звичайного

у фазі зімкнення

ПП 1 - 1рДз1рЛп (схема змішування 2,5x0,5)

у фазі приживлення

ПП 2 - 1рДз(схема змішування 4,0x0,5)

ПП 3 - 5рДз3рГч (схема змішування 3,0x0,5)

у фазі індивідуального розвитку

ПП 4 - 1рДз (схема змішування 2,5x0,5)

Для фази приживлення відмічені дещо нижчі показники середньої висоти сіянців дуба порівняно з висотою саджанців тієї ж культури. З одного боку це цілком пояснюється використанням 2-3-річних саджанців з-під пологую насадження. Однак, культури створені посівом жолудів відмічалися вищими річними приростами у порівнянні з культурами, створеними посадкою. Суттєві відмінності відмічені у 1-річних культурах. Практично однаковими показники середньої висоти культур дуба створених обома способами відмічали вже у фазі індивідуального росту та розвитку на пробній ділянці 4.

Для фази змикання на пробній ділянці 4 відмічали переважання за середньою висотою культур, що були створені посівом жолудів у порівнянні з посадженими культурами.

Культури дуба створені через посів жолудів має явно виражену більшу збереженість (на 10-16 %) у порівнянні з культурами, створеними через посадку саджанців.

Для більш детального аналізу ми порівняли фізіологічний стан культур, створених різними способами, при цьому частка особин «доброго стану» становила 10-20 %, та була вищою у сіяних культурах (Рис. 2).

Співставлення параметрів росту та розвитку сіянців та саджанців у віці 40 років (фаза жердняку) показали переважання сіяних жолудем культур і за середньою висотою (15,3±1,65 м проти 13,0±1,214 см) і за діаметром (16,5±1,23 см проти 13,2±1,10 см). У культурах, створених шляхом посіву жолудів бонітет сягає I класу, натомість у посаджених сіянцями культурах – був на рівні II класу. Запаси також різнилися - 150 та 115 м³/га відповідно.

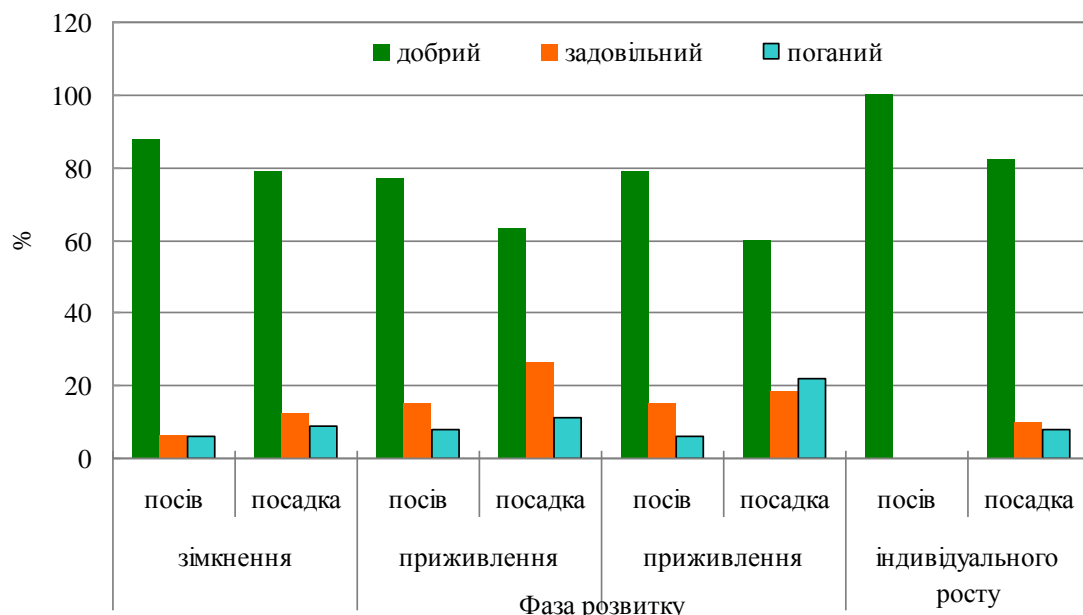

Рис. 2. – Стан дуба звичайного в культурах у фазах розвитку

Ліпше розвиваються рослини створені посівом у порівнянні з насадженням, створеним посадкою сіянців у пристигаючому насадженні. Тут також відмічений вищий бонітет насадження (I та II відповідно), та ж тенденція за середньою висотою (23,1 проти 20,5 м), та за діаметром (28,4 проти 25,2 см). Як і в жердняковому віці бонітет культур створених посівом на 1 клас вище ніж закладених садінням.

Відповідно запас насаджень створених посівом (ПП8) більший ніж створених посадкою (ПП7). Навіть при більшій ширині міжрядь запас на ПП-8 на 24% більший ніж на ПП-7.

Проведені наукові дослідження на базі ДП «Коростенський лісгосп АПК» показали, що подібні господарства накопичили достотно досвіду та навиків у створенні дубових культур вцілому та шляхом посіву жолудів зокрема.

У контексті паневропейського спрямування у лісовідновленні і лісорозведенні особливий інтерес представляють методи, що ґрунтуються на знанні та використанні природних засад лісівництва, тобто максимального наближення відновлення лісів до природних способів, максимального застосування природного насінневого поновлення головних порід, адже з наших досліджень цілком очевидно, що культури створені наближеним до природи способом – через посів жолудя мають низку переваг у показниках росту та розвитку при співставленні їх з культурами, створеними через посадку сіянців.